

Rozsnyay Máttyás és Szabadszállás

Dr. Vértés László

Rozsnyay Máttyás az egyetemes gyógyszerészet-történelem egyik kiemelkedő egyénisége, tudósa. Életművének bemutatásával a magyar gyógyszerészet jeles személyiségei könyvekben, közleményekben foglalkoztak, nevét ma is fiatal gyógyszerészek emlékkerse nye őrzi. Megtisztelő erkölcsi kötelességünknek érezzük, hogy a szülőhely, *Szabadszállás* (egykori község, 1995. óta város) és *Rozsnyay Máttyás* kapcsolatáról, az emlékkállításokról írjunk.

Rozsnyai János földbirtokos, szenátor és *Wirtzfeld Eszter* gyermeke, Máttyás 1833. május 14-én született (**1. ábra**). *Rozsnyay Máttyás* szülőháza tudomásunk szerint a mai Hajcsár utca 5. szám alatt volt. A helyén ma szintén lakóház áll.

A fiú Szabadszálláson végezte az elemi iskolát; ez az iskolaépület ma már nem áll. A helyén a város főterén, a Kálvin téren, az utókor szintén iskolát épített. Rozsnyay Máttyás a továbbiakban Kecskeméten tanult, majd a bécsújhelyi katonai akadémiára ment. Innen 1848-ban kilépett és a gyógyszerési pályát kezdte el. Pesten és Bécsben végezte az egyetemet, majd utána rögtön hazatért szülőfalujába és annak a gyógyszerertárnak az alkalmazottja lett, amely a város első patikája volt, s amelyet *Martionits János* nyitott a városháza alatti bolt

helyén, ahol ma Petőfi Sándor-emléktábla található. A patika neve „Isteni gondviselés” volt. Rozsnyay Máttyás a működése közben tudta meg, hogy a Tolna megyei Zomba községben felállítandó gyógyszerertár elnyerésére pályázatot hirdetnek. Ezt megpályázta és az önálló gyógyszerertárat 1861. október 18-án nyerte el. (*Tóth Sándor* szerint 1862-ben még Szabadszálláson volt, nem tudjuk, hogy melyik adat a pontos.) Szabadszállásról elköltözött, 1874-ben patikát vásárolt Aradon, ahol 62 évesen, 1895. augusztus 5-én halt meg.

Megemlítjük – nem szakmai vonatkozásban –, hogy Szabadszálláson kezdett foglalkozni sakkozással. *Tóth Sándor* (Szabadszállás kitűnő, elkötelezett helytörténésze) írja: „*Rozsnyay Máttyás* érdeklődő természetű és sok mindennel foglalkozó volt. Sokoldalúan képezte magát a tudományok minden ágában. Szabadszállási tartózkodásának éveiben történt, hogy érdeklődése a sakkozás felé fordult. A sakkozásnak Magyarországon nagy múltja volt már akkor is, de magyar nyelvű szakkönyv még nem volt. Rozsnyay írta az első magyar nyelvű „Sakkjátékról” szóló könyvet, *Max Lange* német író és sakkjátékos könyvét fordította magyarra. Füzetében az előszót Szabadszállásról keltezi 1860. január 9-én.”

A szabadszállási emlékkállításokról

Könyvfejezet

Tóth Sándor értékes könyvekben mutatta be az elmúlt évszázadokat, a tájat, a híressé, elismertté vált személyeket. 2001-ben Szabadszálláson jelent meg a „*Szabadszállás múltjából*” című kötet (előbb is ebből idéztünk), amelyben a szerző két oldalon emlékezik *Rozsnyay Máttyásra*.

Szobor

„Szabadszálláson a Magyar Gyógyszerészeti Társaság megyei szervezete 1981-ben állított mellszobrot Rozsnyay Máttyás emlékére (**2. ábra**). Leleplezésekor *dr. Zalai Károly*, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke mondott ünnepi beszédet. A találmányairól híres szabadszállási származású patikus mellszobra a gyógyszerertár előtt látható (*Páli Lajos* alkotása). A kő talapzatú mellszobor márvány posztamensen a szöveg: ROZSNYAY/MÁTTYÁS/1833-1895/GYÓGYSZERÉSZ. A szobor, amely igen szép, méltó emléket állít Rozsnyaynak, először a Honvéd út 1. szám, a születészet épü-

1. ábra: Rozsnyay Máttyás

2. ábra: Rozsnyay Mátyás mellszobra

3. ábra: Szabadszállási képeslap

lete előtt állt, majd a városháza (Kálvin tér 1.) főhomlokzata elé helyezték.

Képes levelezőlap

2006-ban a város Polgármesteri Hivatala több, mives kivitelű képes levelezőlapot adott ki, előlapja 6 osztatú, a felső sorban középen a mellszobor képe (3. ábra).

Közterület névadás

A nagyközségben 1972-ben kezdték el építeni az úgynevezett OTP-s lakásokat. Ezek 8 lakásos társasházak, összesen 8 ilyen ház épült. Ez a közterület 1975-ben

kapta a *Rozsnyay Mátyás tér* elnevezést. Szomorúsággal kell megjegyeznünk, hogy miután a Kálvin tér 1/a. szám alatt lévő, önkormányzattól bérelt gyógyszer-tárat, a személyi jogos gyógyszerész saját tulajdonú ingatlanba átköltöztette, azt már nem a híres elődről nevezte el.

Rozsnyay Pál

Fontosnak érezzük, hogy Rozsnyay Mátyás féltestvérét, *Rozsnyay Pált* is megemlítsük (édesapjuk, *Rozsnyai János* kétszer kötött házasságot). *Pál* Szabadszálláson született 1824. január 17.-én (4. ábra). Születésekor édesanyja, a 39 éves *Tóth Erzsébet* meghalt.

1848-1849-ben Kossuth Lajos honvéde lett, huszár főhadnagy. 1893. július 11.-én halt meg, Szabadszálláson a református temetőben temették el 1893. június 13.-án. (Érdekességgéppen jegyezzük meg, hogy a síremlék mellett jobbról *Prielle Kornélia* sírhelye található. *Rozsnyai Pál* sírkövének felirata: Itt nyugszik / ROZSNYAI PÁL / ki nemzeti ébredésünk / nagy napjaiban 1848/49-ben / mint honvéd huszár főhadnagy / harcolt a hazáért / egész életét a közügyeknek / szentelte / szül: 1824, január 17. / megh. 1893. június 12. / Áldott volt élete, / legyen áldott emlékezete / E síremléket emeltette / fia PÁL. Ma is – immár a városiak – gondozzák síremlékét.

4. ábra: Rozsnyay Pál

Zárszó

Szabadszállás tisztelettel, megbecsüléssel őrzi szülőtte, a világhírűvé vált *Rozsnyay Mátyás* emlékét. 2008-ban van *Rozsnyay Mátyás* születésének 175. évfordulója. Jó lenne, ha a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság, a *Rozsnyay Mátyás* Alapítvány Kuratóriuma és Szabadszállás Város Önkormányzata és Polgármesteri Hivatala ez alkalomból emléktáblát állítana.

L. V é r t e s: *Mátyás Rozsnyay and Szabadszállás (the city where Rozsnyay borned)*